

URÁLI BAGOLY (*STRIX URALENSIS*) ADATOK. Az elmúlt évtizedben két alkalommal, 1999. január elején, illetve 2010. október elején észleltem Sajóalgócon (Putnoki-dombság), gyertyános kocsánytalan tölgyesben egy-egy példányát. Az állandó madárként nyilvántartott faj esetleges költésére is számíthatunk.

Gergely Lajos

CSONTTOLLÚ (*BOMBYCILLA GARRULUS*) ADATOK ALFÖLDI ÉS HEGYVIDÉKI TERÜLETEKEN. Mint tömeges téli vendég, a csonttollú rendszertelen időközönként és néha nagy tömegekben keresi fel Közép-Európát. Az utóbbi évtizedben erős invázióról nem beszélhetünk. A csapatok tartózkodásának időtartama elsősorban a táplálék függvénye. A gyűrűzési adatok szerint a csonttollúak Skandinávia és Finnország, valamint Oroszország területéről érkeznek Magyarországra (Haraszty szerk.: Magyarország madarai, 1998). A csapatok egy része huzamosabb időt tölt nálunk, mint ez 2006-ban volt megfigyelhető, amikor viszonylag későn, áprilisban vonultak el. A csapatok többi része továbbvonul a dél-európai tengerpartok felé. Évek múlhatnak el számottevő mennyiségű példány észlelése nélkül. 2006-ban a legnagyobb észlelt madárcsapat, mintegy 800 madár, III. 07-én volt látható Debrecen belvárosi területén, a Barna és Szív utca menti *Celtis* fákön. Nagy tömegben jelentek meg a Nagyerdőn (400 pld.) és a Botanikus Kert környékén III. 18-án, és az idős tölgyeken a sárga fagyöngy bogyóit fogyasztották. Valószínűleg a táplálék mennyiségének fogyatkozása miatt a város külterületén a kertésekben is megjelentek, mint pl. az a 30 példány, amelyek III. 25-én a Biczó István-kertségben fákön maradt előző évi gyümölcsöket (alma, szilva, szőlő) eszegették, majd az útmenti vizesárokából ittak. Ebben az évben I. 11-től szinte mindennap felbukkantak csonttollúak, egészen III. 25-ig, kisebb-nagyobb csoportokban voltak észlelhetőek a Nagyerdő és a belváros útszéli területére ültetett *Celtis* fáin, az alábbi adatok szerint:

2006. I. 11. Debreceni Botanikus Kert	15 pld.	sárga fagyöngyön
2006. I. 16. Debreceni Parkerdő	52 pld.	sárga fagyöngyön
2006. II. 10. Debreceni Botanikus Kert	40 pld.	sárga fagyöngyön
2006. II. 14. Debreceni Botanikus Kert	70 pld.	sárga fagyöngyön
2006. II. 17. Debrecen külvárosi része.	150 pld.	Celtisen
2006. II. 20. Debrecen külvárosi része	200 pld.	Celtisen
2006. II. 23. Debreceni Botanikus Kert	30 pld.	sárga fagyöngyön
2006. III. 06. Debreceni Nagyerdő Park	35 pld.	sárga fagyöngyön
2006. III. 13. Belváros Szív u.	80 pld.	Celtisen
2006. III. 14. Belváros Erzsébet u.	30 pld.	Celtisen
2006. III. 15. Belváros Szív. u.	40 pld.	Celtisen
2006. III. 16. Debreceni Parkerdő	20 pld.	sárga fagyöngyön
2006. III. 19. Debreceni Parkerdő	60 pld.	sárga fagyöngyön
2006. III. 23. Debreceni Parkerdő	40 pld.	sárga fagyöngyön
2006. IV. 17. Debrecen belvárosi része Hatvan u.	30 pld.	japánakácon

A hegyvidéki területeken történt megfigyelések: 1999-ben Jószafton a VITUKI kutatóházában április 10-én 25 pld. csonttollú csapatosan vonult a Szlovák Karszt irányába. Debrecenben ugyanebben az évben április 15-én 13 madarat figyeltem meg a Debreceni Botanikus Kert területén. A legkésőbbi észlelés 2009. április 17-én történt, amikor Tornakápolna területén 25 csonttollú táplálkozott sárga fagyöngyön, de már rovartáplálékra is itt áttértek, egyenként az ágvégekből felrepülő madarak levegőben szitálva kapták el a rovarokat. Ugyanezt tapasztaltam 2009. április 16-án VITUKI kutatóháza közelében lévő mintegy 16 példány csonttollú esetében, amelyek hasonló módszerrel rovarokra (*Bibio marci*) vadásztak. Az alföldi területen 2009-ből szintén van csonttollú adat. Január 13-án Debreceni Botanikus Kert területéről 15 pld. csonttollút lehetett látni szintén fagyöngyön táplálkozva. A madarak visszavonulása márciusban megtörténik a költőterületre, de esetenként, mint ezt 2009 és 2010-ben lehetett tapasztalni, április közepéig Magyarországon voltak. Ekkor már a hagyományos téli táplálékot képző bogycok, terméseken kívül rátértek a rovartáplálékra, amely fontos láncszeme a madár életében a költést közvetlenül megelőző életszakasznak. Remélhetőleg az utóbbi időszak szélsőséges meteorológiai viszonyai ellenére még a jövőben is láthatunk néhány példányt ebből a tajga területén élő madárból, amely a korábbi évtizedekben sűrűbben fordult elő, mint madárvendég Magyarországon.

Szabó Sándor

HÁZI ROZSDAFARKÚ (*PHOENICURUS OCHRUIROS*) MEGMENTÉSE. Újfehértótól nyugatra, gyümölcsös egyik almafájára akasztott B típusú mesterséges költőodúban a tojó a fészek építéséhez műanyag kötöző szálakat is felhasznált, majd első 2 tojását lerakta. Egyik kirepülése alkalmával a lábára hurkolódó „raffia” fogságában függve maradt, s az éppen arra járó gazda már a teljesen kimerült, halálra ítélt madarat szabadította ki, amely azonban többé nem jelentkezett a környéken /2011/.

Endes Mihály

KERTI ROZSDAFARKÚ (*PHOENICURUS PHOENICURUS*) FÉSZKELÉSEK ÁTTEKINTÉSE DEBRECEN KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉN AZ UTÓBBI 30 ÉVBEN. Erről a hazánkban egyre ritkuló állományú fajról szórványos adatok állnak rendelkezésre Debrecen területéről. Konkrét felmérés nem készült a faj fészkelő állományáról az elmúlt évtizedekben, így csak szórvány információkra támaszkodhatunk, melyeket az alábbiakban foglalok össze. Bozsko Szeptelana és Juhász Lajos 1978 és 1983 között végzett, városi faunára irányuló vizsgálatai során a Hétvezér utca – Árva utca – Keresztési utcák és a vasúti nyomvonal által határolt részen, mint kertvárosi területen szórványos fészkelőnek titulálja, míg a Nagyerdőben szintén ritka fészkelőnek találta azzal a kiegészítéssel, hogy 1980-tól állománya növekszik, utóbbi kijelentésre vonatkozó pontosabb adat megadása nélkül. Jómagam 1995-ben és 1996-ban a Nagyerdei Stadion DNy-i oldalánál találtam egy sikeresen fészkelő párt, melyek 3-4 méter magasban elhelyezkedő természetes odúba hordták az eleséget fiókáiknak. Többszöri keresés ellenére a környéken több párt nem sikerült felderítenem, illetve ezt követő években eltűnt a faj a területről, mint fészkelő. Lisztes Anna szóbeli információja alapján 2002-2005. közötti 4 évben mindig fészkel 1 pár a Postakert utcán, de a közelben lakó Németh Tamás közlése szerint azóta ott nem észlelte a fajt költési időszakban. 2010. májusában szüleim józsai házában kertjében, a Csonkatorony u. 19. szám alatt 2 héten keresztül foglalt egy hím egy „B” típusú madárodút.